

Harri Hietala, Petri Järvensivu, Keijo Kaivanto, Kalle Kyläkallio

YRITYKSEN ASIAKIRJA- JA SOPIMUSOPAS

Alma Talent
Helsinki 2024

8., uudistettu painos

Copyright © 2024 Alma Talent Oy ja tekijät
Yhteistyössä Juristiliiton Kustannus

ISBN 978-952-14-5048-8

Kansi: Aste Helsinki Oy

Taitto: NotePad, www.notepad.fi

Paino: Otavan kirjapaino Oy, Keuruu 2024

Anna palautetta kirjasta: kustannustoimitus@almatalent.fi

Esipuhe 8. painokseen

Yritystoimintaan liittyy runsaasti erilaisia juridisia ongelmia ja asiakirjoja. Monet asiat eivät välttämättä ole monimutkaisia, mutta vaativat tarkkuutta ja huolellisuutta. Asian-
tuntemuksella laadittu, selkeä asiakirja vähentää liiketoiminnan riskejä ja kertoo ulospäin
ammattimaisesta toiminnasta. Yrityksen toiminnan laatua arvioidaan myös sen tuottamien
asiakirjojen perusteella.

Jokainen tästä kirjasta löytyvä asiakirja ja sopimus on tarpeellinen juuri yritystoiminnas-
sa. Asiakirjat on valittu ottaen huomioon nimenomaan yritysten käytännön tarpeet. Kirjas-
ta löytyy opastus myös yrityksen perustamisesta sen lopettamiseen – yrityksen elinkaaren
mahdollisesti kuuluvia muutostarjestyitä unohtamatta.

Suuri osa yritystoiminnassa tarvittavista asiakirjoista voidaan laatia ohjeiden pohjalta
ilman ulkopuolista asiantuntija-apua. Hyvä asiakirja valmistellaan muistilistan tai mallin
pohjalta, jotta kaikki asiat tulevat valmisteluprosessiin alusta alkaen. Lopullinen asiakirja
on hyvä antaa ulkopuolisen tarkastettavaksi ennen sen allekirjoittamista tai lähettämistä.

Aina paraskaan asiakirjamalli ei riitä, vaan riskien minimoimiseksi on syytä käyttää asian
hoitamiseen ja asiakirjan laatimiseen asiantuntijaa. Erityisesti tilanteissa, joissa asian intressi
on suuri, esimerkiksi sen kaupallisen arvon tai riskin vuoksi, on välttämätöntä käyttää
asiantuntijaa jo alkuvaiheista alkaen.

Yrityksen asiakirja- ja sopimusoppaan kahdeksatta painosta varten sisältö on tarkistettu
ja lainsäädäntömuutokset on otettu huomioon niin ohjaavissa teksteissä kuin asiakirjamal-
leissa vuoden 2023 marraskuuhun saakka. Oppaaseen on myös lisätty uusia ja tarpeellisia
asiakirjamalleja ja huomioitu asiakirjakäytännössä tapahtuneet muutokset sekä poistettu
sellaisia asiakirjoja, jotka laaditaan ainoastaan verkkopalveluissa..

Kirjan kirjoittajilla on pitkä kokemus yritysten toimintaan liittyvästä juridiikasta. Asian-
ajaja Petri Järvensivu työskentelee Asianajotoimisto Petri Järvensivu Oy:ssä. Asianajaja,
varatuomari Kalle Kyläkallio työskentelee Asianajotoimisto Susiluoto Oy:ssä. Järvensivu
on erikoistunut sopimus- ja velvoiteoikeuteen, ja Kyläkallio on osakeyhtiöoikeuden asian-
tuntija. Varatuomari Harri Hietala työskentelee lakiasiantoinimisto Sopl Ky:ssä ja on toi-
minut aiemmin yhteistoiminta-asiamiehenä. Asianajaja, varatuomari, opetusneuvos Keijo
Kaivanto työskentelee Asianajotoimisto Kuhanen, Asikainen & Kanerva Oy:ssä. Hietala on
erityisesti työoikeuden asiantuntija ja Kaivanto työoikeuden sekä kiinteistölainsäädännön
asiantuntija.

Teoksessa esitellyt asiakirjat ovat ladattavissa verkkopalvelussa, jonne saat käyttäjä-
tunnuksen ja salasanan kirjatilausten asiakaspalvelusta asiakaspalvelu@kirjavalitys.fi.

Verkkopalvelusta ladataan omalle koneelle zip-tiedosto, joka käsittää kirjan pdf-tiedoston ja varsinaiset asiakirjamallit. Teoksen käyttämiseen tarvitaan Acrobat Reader -ohjelma, jonka voi ladata Adoben sivuilta.

Kun oppaan pdf-tiedosto on avattu, kuvaruudussa vasemmalla näkyy kirjan sisällysluettelo, jonka otsikoita klikkaamalla voi siirtyä suoraan halutulle kirjan sivulle. Myös kirjan sisällysluettelosivujen otsikoita klikkaamalla voi siirtyä suoraan haluamalleen sivulle. Asiakirjamallit avautuvat kussakin asiakirjassa olevaa ”Avaa tiedosto” -painiketta klikkaamalla joko Wordiin tai Acrobatiin, joissa asiakirjoja ja lomakkeita voi muokata, tallentaa ja tulostaa. Mikäli käyttäjä siirtää asiakirjamallit sisältävän kansion koneessaan jonnekin toisalle tai muuttaa kansion nimeä, linkitykset kirjan pdf-tiedostosta asiakirjoihin eivät enää toimi.

Kirjan pdf-tiedosto sisältää myös linkkejä eri viranomaisten asiakirjoihin ja muihin hyödyllisiin tietolähteisiin. Jotkut linkeistä saattavat muuttua toimimattomiksi yhteisöjen päivittäessä kotisivujaan ja niillä sijaitsevia dokumentteja. Tällaisessa tapauksessa kannattaa suunnistaa suoraan kyseisen yhteisön etusivulle ja seurata siellä olevia valikkoja. Kirjan aiheisiin liittyvä lainsäädäntö löytyy internetissä osoitteista finlex.fi (valtion säädöstietopankki) ja suomenlaki.almatalent.fi (maksullinen), joihin onkin useissa kohdissa viitattu. Otamme mielellämme vastaan palautetta sisällöstä sekä sen kehittämisen- ja lisäämistarpeista.

Palautetta voi esittää kustantajalle samoin kuin suoraan tekijöille. Palautteen voi lähettää osoitteeseen kustannustoimitus@almatalent.fi.

Helsingissä 15 päivänä marraskuuta 2023

Harri Hietala

Petri Järvensivu

Keijo Kaivanto

Kalle Kyläkallio

Sisällys

Esipuhe 8. painokseen	V
1 Asiakirjat	1
1.1 Asiakirjan määrittely.....	1
1.2 Asiakirjojen muotovaatimukset.....	1
1.3 Vapaamuotoiset asiakirjat.....	1
1.4 Määrämuotoiset asiakirjat ja lomakkeet.....	2
1.5 Asiakirjan sisällöstä.....	2
1.6 Rekisteröinti.....	4
1.7 Asiakirjan toimittaminen viranomaisille ja asiointi viranomaisten luona.....	4
1.8 Asiakirjojen julkisuus.....	4
1.9 Asiakirjan kuolettaminen.....	5
Asiakirjan kuolettaminen.....	6
1.10 Vanhentuminen.....	7
Taulukko vanhentumislain vaikutuksista eri oikeussuhteissa.....	8
1.11 Asiakirjan säilyttäminen.....	9
Taulukko yleisimmistä säilyttämisajoista.....	9
1.12 Lait & Internet.....	11
2 Sopimusten laatiminen	13
2.1 Sopimusten sitovuus.....	13
2.2 Sopimuksen elinkaari/sopimuksen eri vaiheet.....	14
2.2.1 Tarjousmenettely.....	14
2.2.2 Neuvotteluvaihe ja aiesopimus.....	17
2.2.3 Esisopimusvaihe.....	17
2.2.4 Sopimuksen syntyminen.....	18
2.2.5 Sopimuksen täyttäminen.....	18
2.2.6 Sopimuksen päättymisen.....	20
2.2.7 Sopimuksen päättymisen jälkeinen aika.....	21
2.3 Riita ja riidanratkaisu.....	21
2.4 Tulkinta.....	22
2.5 Normit.....	22
2.6 Yleisiä sopimuslausekkeita.....	23
2.7 Internet.....	25

3	Valtuutus	27
3.1	Oikeussuhteet valtuutuksessa	27
3.2	Muoto	27
3.3	Muistilistat	28
3.4	Valtakirjatyyppiä	28
3.5	Valtuutuksen lakkaaminen ja siirtyminen	29
	Avoin asianajovaltakirja	30
	Yksilöity valtakirja	31
	Prokuravaltuutuksen perustaminen osakeyhtiössä	32
3.6	Lait & Internet	29
4	Yrityksen perustaminen	33
4.1	Yritysmuodon valinta	33
4.2	Yritysmuodot	34
4.3	Perustamisilmoitukset kaupparekisteriin	34
4.4	Toiminnan aloittaminen yksityisenä elinkeinonharjoittajana	35
4.5	Avoin yhtiö	35
4.5.1	Avoimen yhtiön yhtiösopimus	51
	Avoimen yhtiön yhtiösopimus, suppea	52
	Avoimen yhtiön yhtiösopimus	53
4.6	Kommandiittiyhtiö	57
4.6.1	Kommandiittiyhtiön yhtiösopimus	63
	Kommandiittiyhtiön yhtiösopimus, suppea	65
	Kommandiittiyhtiön yhtiösopimus, laaja	66
4.7	Osakeyhtiö	70
4.7.1	Perustamisasiakirjat	71
4.7.2	Perustamissopimus	72
	Osakeyhtiön perustamissopimus, suppea	76
	Osakeyhtiön perustamissopimus ilman maksua, suppea	77
	Osakeyhtiön perustamissopimus ilman maksua, yksi perustaja	78
	Osakeyhtiön perustamissopimus, laaja	79
	Julkisen osakeyhtiön perustamissopimus	81
4.7.3	Yhtiöjärjestys	83
	Osakeyhtiön yhtiöjärjestys, minimi	85
	Osakeyhtiön yhtiöjärjestys, suppea	86
	Osakeyhtiön yhtiöjärjestys, laaja	88
4.7.4	Hallitus ja hallituksen kokouksen pöytäkirja	94
	Osakeyhtiön hallituksen kokouspöytäkirja, esimerkki	97
	Suostumus osakeyhtiön hallituksen puheenjohtajaksi	98
4.7.5	Osakasluettelo	98
	Osakasluettelo	100
4.7.6	Tosiasiallinen edunsaaja	101
	Luettelo tosiasiallisista edunsaajista	102
4.7.7	Yhtiökokouskutsu	102
	Varsinaisen yhtiökokouksen yhtiökokouskutsu	106
	Pörssiyrityksen varsinaisen yhtiökokouksen yhtiökokouskutsu	107
	Ylimääräisen yhtiökokouksen yhtiökokouskutsu	130
	Jatkokokouksen yhtiökokouskutsu	131
	Esityslista	132

	Valtakirja.....	133
	Hallituksen ehdotus voitonjaaksi.....	134
	Nimitysvaliokunnan ehdotus hallituksen jäsenten lukumäärä ym.....	135
	Nimitysvaliokunnan ehdotus hallituksen kokoonpanoksi.....	136
	Nimitysvaliokunnan ehdotus hallituksen palkkioksi.....	137
	Tarkastusvaliokunnan ehdotus tilintarkastajan palkkioksi.....	138
	Tarkastusvaliokunnan ehdotus tilintarkastajaksi	139
	Hallituksen kokouspöytäkirja yhtiökokouksen koollekutsumiseksi.....	140
	Yhtiökokousnuotit	142
4.7.8	Yhtiökokouspöytäkirja	159
	Suostumus hallituksen jäseneksi	160
	Varsinaisen yhtiökokouksen kokouspöytäkirja.....	161
	Pörssiyhtiön varsinaisen yhtiökokouksen kokouspöytäkirja	164
4.7.9	Väliaikaistodistus	179
	Väliaikaistodistus	180
4.7.10	Osakassopimus	181
	Osakassopimus	182
4.8	Osuuskunta.....	186
4.8.1	Perustamisasiakirjat.....	187
4.8.2	Perustamissopimus.....	188
	Osuuskunnan perustamissopimus, suppea.....	189
	Osuuskunnan perustamissopimus	190
4.8.3	Säännöt	192
	Osuuskunnan säännöt, esimerkki	193
4.8.4	Hallituksen kokous	200
	Osuuskunnan perustamis­pöytäkirja – hallituksen kokous	201
	Suostumus osuuskunnan toimitusjohtajaksi	202
4.9	Lait & Internet	203
5	Yritysjärjestelyt ja yritys­kaupat	205
5.1	Yleistä.....	205
5.2	Yritysmuodon muutokset	206
5.2.1	Yksityisliikkeen muuttaminen henkilöyhtiöksi	206
	Yksityisliikkeen muuttaminen kommandiittiyhtiöksi	208
5.2.2	Yksityisliikkeen muuttaminen osakeyhtiöksi.....	209
	Yksityisliikkeen muuttaminen osakeyhtiöksi.....	210
5.2.3	Henkilöyhtiön muuttaminen osakeyhtiöksi.....	212
	Avoimen yhtiön muuttaminen osakeyhtiöksi.....	214
5.2.4	Osuuskunnan muuttaminen osakeyhtiöksi.....	216
	Ehdotus osuuskunnan muuttamisesta osakeyhtiöksi	220
	Ylimääräinen yhtiökokous osuuskunnan muuttamisesta osakeyhtiöksi.....	225
5.3	Sulautuminen eli fuusio	228
5.3.1	Sulautumissuunnitelma.....	228
	Sulautumissuunnitelma.....	231
	Tytäryhtiö­sulautuminen.....	237
	Sisaryhtiö­sulautuminen.....	242
5.3.2	Sulautumissuunnitelman rekisteröiminen	247
5.3.3	Sulautumisesta päättäminen.....	247

5.3.4	Kuulutus velkojille.....	251
	Ilmoitus kuulutuksesta tunnetuille velkojille.....	253
5.3.5	Sulautumisen täytäntöönpano ja oikeusvaikutukset.....	254
5.3.6	Lopputilityksen rekisteröinti	256
	Lopputilitys.....	257
	Lopputilityksen vahvistaminen	259
5.4	Jakautuminen eli diffuusio	260
5.4.1	Jakautumissuunnitelma	260
	Jakautumissuunnitelma, kokonaisjakautuminen.....	263
	Jakautumissuunnitelma, osittaisjakautuminen	273
5.4.2	Jakautumissuunnitelman rekisteröiminen	289
5.4.3	Jakautumisesta päättäminen	289
5.4.4	Kuulutus velkojille.....	293
	Ilmoitus kuulutuksesta tunnetuille velkojille.....	295
5.4.5	Jakautumisen täytäntöönpano ja oikeusvaikutukset.....	296
5.4.6	Lopputilityksen rekisteröinti	298
	Lopputilitys.....	300
	Lopputilitys, osakkeenomistajien kokouksen pöytäkirja	301
5.5	Osakeyhtiömuodon ja yritysmuodon muutokset.....	302
5.5.1	Yksityisen osakeyhtiön muuttaminen julkiseksi osakeyhtiöksi.....	302
	Yksityisen osakeyhtiön muuttaminen julkiseksi osakeyhtiöksi.....	304
5.5.2	Julkisen osakeyhtiön muuttaminen yksityiseksi osakeyhtiöksi.....	307
	Julkisen osakeyhtiön muuttaminen yksityiseksi osakeyhtiöksi.....	308
5.5.3	Yksityisen osakeyhtiön muuttaminen osuuskunnaksi	310
	Yksityisen osakeyhtiön muuttaminen osuuskunnaksi, malli	312
5.5.4	Yksityisen osakeyhtiön muuttaminen avoimeksi yhtiöksi	314
	Yksityisen osakeyhtiön muuttaminen avoimeksi yhtiöksi	316
5.5.5	Yksityisen osakeyhtiön muuttaminen kommandiittiyhtiöksi	320
	Yksityisen osakeyhtiön muuttaminen kommandiittiyhtiöksi, malli	322
5.5.6	Yksityisen osakeyhtiön muuttaminen yksityiseksi elinkeinonharjoittajaksi.....	327
	Yksityisen osakeyhtiön muuttaminen yksityiseksi elinkeinonharjoittajaksi.....	329
5.6	Konsernisuhde.....	330
	Hallituksen ilmoitus konsernisuhteesta, malli.....	331
	Hallituksen ilmoitus konsernisuhteen päättymisestä	332
5.7	Vähemmistöosakkeiden lunastaminen.....	333
	Hakemus Keskuskauppakamarin lunastuslautakunnalle.....	337
	Kirje osakkeenomistajille.....	340
5.8	Yrityskaupat	342
5.8.1	Yrityskaupoista yleisesti	342
5.8.2	Yrityskaupoissa huomioitavaa	342
5.8.3	Muoto.....	343
5.8.4	Esisopimus ja aiesopimus.....	343
	Esisopimus	344
	Aiesopimus	347
5.8.5	Kaupan kohteen tarkastus eli due diligence.....	349
5.8.6	Riskikartoitus	352
5.8.7	Kauppakirjan eräistä ehdoista.....	352

5.8.8	Liiketoimintakauppa eli toiminimen, yksityisliikkeen tai yrityksen liiketoimintaosan myynti	353
	Yksityisliikkeen kauppakirja	354
5.8.9	Henkilöyhtiön osuuksien kauppa.....	358
	Henkilöyhtiön osuuksien kauppakirja	359
5.8.10	Osakkeiden kauppa	362
	Osakkeiden kauppakirja.....	363
5.8.11	Sukupolvenvaihdoskaupat	366
5.9	Henkilöstöjärjestelyt yritysjärjestelyssä.....	367
5.9.1	Yksityisliikkeen myyminen	367
5.9.2	Yhtiöosuuden tai osakkeiden myyminen.....	368
5.9.3	Liiketoimintakauppa	368
5.9.4	Sulautuminen ja jakautuminen.....	368
5.10	Lait & Internet	369
6	Rahoitus	371
6.1	Yleistä yrityksen rahoituksesta	371
6.2	Eri rahoitusmuodot	371
6.3	Velkakirja, korko ja viivästyskorko	373
6.4	Leasing	374
6.5	Factoring	375
6.6	Osakeanti.....	376
	Hallituksen ehdotus maksullisesta osakeannista	382
	Osakeanti – hallituksen esitys ja valtuutus.....	383
	Osakeanti – pörssiyhtiön hallituksen esitys ja valtuutus	384
	Suunnattu osakeanti – hallituksen esitys	385
	Osakeanti – yhtiökokouskutsu	387
	Osakeanti – yhtiökokouksen pöytäkirja	388
	Osakeanti – tilintarkastajan todistus	391
	Osakeanti – hallituksen ja toimitusjohtajan vakuutus	392
	Maksuton osakeanti – yhtiökokouksen pöytäkirja.....	393
	Merkintäasiakirja.....	395
6.7	Osakkeiden lajeista.....	396
6.7.1	Yleistä.....	396
6.7.2	Äänivallaton osake	396
	Malli yhtiömuodosta, jossa erilajisia osakkeita.....	398
6.7.3	Pääomalaina	399
	Pääomalainavelkakirja.....	400
	Pääomalainavelkakirja laaja.....	402
6.7.4	Optio- ja muut erityiset oikeudet osakkeisiin.....	406
	Optio – hallituksen esitys.....	409
	Optio henkilöstölle – hallituksen esitys.....	416
6.7.5	Yhtiön omat osakkeet.....	423
	Osakeyhtiön hallituksen ehdotus hallituksen valtuuttamiseksi päättämään omien osakkeiden hankkimisesta.....	429
	Julkisen osakeyhtiön hallituksen ehdotus hallituksen valtuuttamiseksi päättämään omien osakkeiden hankkimisesta.....	430
	Osakeyhtiön hallituksen ehdotus hallituksen valtuuttamiseksi päättämään omien osakkeiden luovuttamisesta	431

	Julkisen osakeyhtiön hallituksen ehdotus hallituksen valtuuttamiseksi päättämään omien osakkeiden luovuttamisesta	432
	Omien osakkeiden hankkiminen – osakeyhtiön yhtiökokouksen pöytäkirja	433
	Omien osakkeiden luovuttaminen – osakeyhtiön yhtiökokouksen pöytäkirja	435
6.7.6	Osakepääoman menettäminen	437
6.7.7	Osakepääomasijoitus	437
	Osakepääomasijoitus – hallituksen pöytäkirja	439
6.7.8	Osakepääoman korotus	440
	Osakepääoman korottaminen rahastokorotuksella	442
6.7.9	Osakepääoman alentaminen	444
	Osakepääoman alentaminen	448
	Todistus ilmoitusten lähettämisestä	450
	Ilmoitus kuulutuksesta tunnetuille velkojille	451
6.8	Vakuudet	452
6.8.1	Yleistä	452
6.8.2	Luotonantajan tiedonantovelvollisuus takaajaa ja pantinantajaa kohtaan	452
6.8.3	Takaus	452
	Omavelkainen erityistakaus	455
	Yleistakaus	456
6.8.4	Pantit eli esinevakuudet	458
6.8.5	Kiinnitys	460
	Kiinnityshakemus	461
	Hakemus panttikirjan muodon muuttamiseksi	463
6.8.6	Yrityskiinnitys	464
	Yrityskiinnityshakemus ohjeineen	465
6.8.7	Irtaimen omaisuuden panttaus	467
	Irtaimen panttaus	468
	Yleispanttaus toisen velasta	469
6.8.8	Elinkeinonharjoittajan eli niin sanotun käsityöläisen panttioikeus	471
6.8.9	Omistuksenpidätösehto ja purkuehto	471
6.8.10	Vanhentuminen	472
6.9	Rahoituslähteitä yritykselle	472
6.10	Lait & Internet	474
7	Irtaimen kauppa	475
7.1	Sopimus- ja muotovapaus irtaimen kaupassa	475
7.2	Muistilista kaupantekijälle	475
7.3	Kauppakirjatyyppiä	476
7.4	Velvoitteiden lakkaaminen, siirtäminen ja vanhentuminen	477
7.5	Tarjouspyyntö	477
	Tarjouspyyntö	477
7.6	Tarjous	478
	Tarjous	478
7.7	Tilaus	479
	Tilaus	479
7.8	Tilausvahvistus	480
	Tilausvahvistus	480

7.9	Kauppakirja.....	481
	Kauppakirja.....	481
7.10	Hankintasopimus.....	482
	Hankintasopimus.....	483
7.11	Lasku.....	485
	Lasku.....	487
7.12	Kuitti.....	488
	Kuitti.....	489
7.13	Reklamaatio.....	490
	Reklamaatio.....	491
7.14	Osamaksusopimus.....	492
7.15	Vakiosopimukset.....	493
7.16	Kuluttajansuoja irtaimen kaupassa.....	494
7.17	Lait & Internet.....	498
8	Erityiset sopimustyypit.....	499
8.1	Tietotekniikkasopimukset.....	499
8.1.1	Yleistä.....	499
8.1.2	Riskien hallinta.....	500
8.1.3	Tarjouspyyntö.....	500
	Tietotekniikkalaitteistojen tarjouspyyntö.....	501
8.1.4	IT 2022 -sopimusehdot.....	502
8.1.5	Valtion tietotekniikkahankintojen sopimusohje.....	503
8.1.6	IT-sopimuksen muistilista.....	504
8.1.7	Lisenssi.....	506
8.1.8	Salassapitosopimus eli NDA-sopimus.....	508
	Salassapitosopimus.....	509
8.1.9	Dokumentaatio.....	512
8.1.10	Lait & Internet.....	512
8.2	Konsulttisopimukset.....	513
8.2.1	Yleistä konsulttisopimuksista.....	513
8.2.2	Muoto.....	513
8.2.3	Konsulttisopimuksen muistilista.....	513
8.2.4	Tilitoimistosopimus.....	514
8.2.5	Lait & Internet.....	515
	Tilitoimistosopimus.....	516
8.3	Yhteistyösopimukset, esimerkiksi joint venture, konsortio, verkostoituminen ...	519
8.3.1	Sopimustyypit.....	519
8.3.2	Sopimuksen sisällöstä.....	519
	Yhteistyösopimusmalli, tutkimus- ja tuotekehityssopimus.....	522
8.3.3	Internet.....	525
8.4	Franchise-sopimukset.....	526
8.4.1	Yleistä.....	526
8.4.2	Sopimus.....	526
	Franchise-sopimus.....	529
8.4.3	Lait & Internet.....	533
8.5	Kaupan edustusopimukset.....	533
8.5.1	Yleistä.....	533
8.5.2	Muoto.....	534
8.5.3	Kilpailuoikeus.....	534

8.5.4	Kauppaedustajasopimus eli agenttisopimus	534
	Kauppaedustajasopimus	535
8.5.5	Myyntimiehen työsopimus	539
	Myyntimiehen työsopimus	540
8.5.6	Jälleenmyyntisopimus	542
8.5.7	Komissiosopimus	544
8.5.8	Lait & Internet	544
8.6	Kuljetussopimukset	544
8.6.1	Yleistä	544
8.6.2	Lainsäädäntö ja sopimukset	545
8.6.3	Huolinta	546
8.6.4	Incoterms 2020	546
8.6.5	Finnterms 2001	549
8.6.6	Kuljetusdokumentit, rahtikirja ja konossementit	550
8.6.7	Rahdille antajan muistilista	551
8.6.8	Vakuuttaminen	551
8.6.9	Kuljetussanastoa	551
8.6.10	Vanhentuminen ja reklamoinnit	551
8.6.11	Lait & Internet	552
8.7	Ulkomaankauppa	552
8.7.1	Yleistä	552
8.7.2	Sopimuksen lakiviittaus	552
8.7.3	Kansainväliset sopimukset ja kokoelmat	553
8.7.4	Tulli	555
8.7.5	Ulkomaankauppa ja verotus	556
8.7.6	Internet	556
8.8	Markkinointi	557
8.8.1	Yleistä	557
8.8.2	Kuluttajansuojalain 2 luvun määräykset	557
8.8.3	Kuluttaja-asiamiehen ohjeet	558
8.8.4	Mainonnan kansainväliset säännöt	559
8.8.5	Mainonnan eettinen neuvosto	559
8.8.6	Sopimaton menettely elinkeinotoiminnassa	560
8.8.7	Lait & Internet	560
8.9	Suoramarkkinointisopimukset	561
8.9.1	Suoramarkkinointi	561
8.9.2	Muistilista	563
8.9.3	Lait & Internet	563
8.10	Kuluttajasopimukset	563
8.10.1	Yleistä	563
8.10.2	Kuluttajansuojalaki	564
8.10.3	Markkinointi	565
8.10.4	Virhevastuu ja takuu	565
8.10.5	Tuoteturvallisuus	565
8.10.6	Lait & Internet	566
8.11	Kilpailuoikeus	566
8.11.1	Yleistä	566
8.11.2	Muistilista	568
8.11.3	Seuraamukset	569
8.11.4	Lait & Internet	569

8.12	Julkiset hankinnat.....	570
8.12.1	Yleistä.....	570
8.12.2	Tarjouksen tekeminen.....	570
8.12.3	Muutoksenhaku.....	570
8.12.4	Muistilista valitukselle.....	571
	Valitus hankintapäätöksestä.....	572
8.12.5	Seuraamukset.....	575
8.12.6	Lait & Internet.....	575
8.13	Immateriaalioikeudet.....	575
8.13.1	Tekijänoikeus.....	575
8.13.2	Patentti.....	576
8.13.3	Tavaramerkki.....	577
8.13.4	Mallioikeus.....	578
8.13.5	Lait & Internet.....	578
8.14	Ulkoistaminen.....	579
8.15	Rakentamissopimukset.....	579
8.15.1	Yleistä rakentamissopimuksista.....	579
8.15.2	Suunnittelusopimus.....	580
	Suunnittelusopimus.....	581
8.15.3	Urakkasopimus.....	582
	Pienurakkasopimus.....	584
8.15.4	Muoto.....	591
8.15.5	Muistilista.....	591
8.15.6	Sopimusten kesto ja vanhentuminen.....	591
8.15.7	Mallit.....	591
8.15.8	Lait & Internet.....	592
8.16	Ympäristöluvut.....	592
8.16.1	Ympäristöluvan tarve.....	592
	Yleinen ympäristölupahakemus.....	593
8.16.2	Ympäristön pilaantumisen vaara ja laitosluettelo.....	593
8.16.3	Oleellinen muutos.....	594
8.16.4	Lupakäsittelyn vaiheet.....	594
8.16.5	Lupakäsittelyn vaiheet kaaviona.....	596
8.16.6	Ympäristösuojelulain mukaiset ilmoitukset.....	597
8.16.7	Ympäristösuojelulain mukainen rekisteröintimenettely.....	597
8.16.8	Muistilista.....	597
8.16.9	Lait & Internet.....	598
9	Saatavien perintä.....	599
9.1	Saatavan turvaaminen ennakolta.....	599
9.2	Maksumuistutus.....	599
9.3	Perintäkirje.....	600
	Perintäkirje.....	603
9.4	Tratta.....	604
9.5	Kulutusluotto ja sen perintä.....	604
9.6	Oikeudellinen perintä.....	606
9.6.1	Yleistä.....	606
9.6.2	Suppea haastehakemus perintäasioissa.....	606
	Haastehakemus, suppea.....	608

9.6.3	Laaja haastehakemus	610
	Haastehakemus, laaja	611
9.6.4	Vastajaan vastaus	613
	Vastine	613
9.6.5	Muutoksenhaku	615
	Tyytymättömyyden ilmoittaminen	617
9.7	Konkurssiuhkainen maksukehotus	618
	Konkurssiuhkainen maksukehotus	619
9.8	Ulosotto	621
	Ulosottohakemus	622
9.9	Turvaamistoimet	623
	Turvaamistoimihakemus	625
9.10	Oikeudenkäyntikulut	626
9.11	Perintätoimistot	626
9.12	Vanhentuminen	626
9.13	Lait & Internet	626
10	Kiinteistöt, osakekaupat ja vuokraus	629
10.1	Kiinteistöihin kohdistuvat oikeustoimet	629
10.1.1	Kiinteistön kauppa	629
	Rekisteröidyn kiinteistön kauppakirja	633
	Kiinteistön määräalan kauppakirja	638
10.1.2	Esisopimus kiinteistökaupasta	642
	Esisopimus kiinteistön kaupasta	644
10.1.3	Lainhuuto	645
	Lainhuotohakemus	647
10.1.4	Kiinnitys	649
	Kiinnityshakemus	652
	Hakemus kiinnityksen muuttamista varten	654
10.1.5	Eriyisten oikeuksien kirjaaminen	656
10.1.6	Kirjaamisarkistot	657
10.1.7	Lait & Internet	657
10.2	Osakehuoneiston kauppa	657
10.2.1	Uuden asunnon kauppa	657
10.2.2	Käytetyn asunnon kauppa	658
10.2.3	Liike- ja toimistohuoneiston kauppa	659
10.2.4	Yleiset ohjeet	659
10.2.5	Lait & Internet	661
	Asunnon kauppakirja	662
10.3	Varainsiirtovero	664
10.3.1	Varainsiirtovero kiinteistön kaupassa	664
10.3.2	Varainsiirtovero osakekaupassa	665
10.3.3	Lait & Internet	667
10.4	Maanvuokraus	667
10.4.1	Maanvuokrasopimus	667
	Maanvuokrasopimus	670
10.4.2	Maanvuokrasopimuksen purkaminen	672
	Maanvuokrasopimuksen irtisanominen	673
10.4.3	Lait & Internet	674

10.5	Asuinhuoneiston vuokraus.....	674
	Asuinhuoneiston vuokrasopimus.....	677
10.5.2	Asuinhuoneiston vuokrasopimuksen irtisanominen.....	678
	Asuinhuoneiston vuokrasopimuksen irtisanominen.....	679
10.5.3	Asuinhuoneiston vuokrasopimuksen purkaminen.....	680
	Asuinhuoneiston vuokrasopimuksen purkaminen.....	682
10.5.4	Lait & Internet.....	683
10.6	Liikehuoneiston vuokraus.....	683
10.6.1	Liikehuoneiston vuokrasopimus.....	683
	Liikehuoneiston vuokrasopimus.....	686
10.6.2	Liikehuoneiston vuokrasopimuksen irtisanominen.....	689
	Liikehuoneiston vuokrasopimuksen irtisanominen.....	690
10.6.3	Liikehuoneiston vuokrasopimuksen purkaminen.....	691
	Liikehuoneiston vuokrasopimuksen purkaminen.....	693
10.6.4	Lait & Internet.....	694
11	Työsuhde.....	695
11.1	Työsuhdeasioiden hoidon periaatteet ja työsuhteen asiakirjat.....	695
11.2	Työsopimus.....	696
	Keskeiset työsopimuksessa sovittavat työsuhteen ehdot.....	701
	Työsopimus, suppea.....	704
	Työsopimus, suppea 2.....	707
	Työsopimus, laaja.....	711
	Työsopimus, laaja 2.....	715
	Määräaikainen työsopimus.....	720
	Työsuhteen ehdoista sopiminen työsuhteen aikana.....	723
	Kirjallinen selvitys työnteon ehdoista.....	724
11.3	Työsopimuksen erityislausekkeet.....	727
11.3.1	Esimerkkilausekkeita.....	727
11.3.2	Työsopimuslaissa säännellyt keskeiset työsuhteen ehdot, joista voidaan/ei voida sopia.....	732
11.3.3	Työaikaissa säädetyt mahdollisuudet poikkeamiseen ja sopimiseen työsopimuksella tai erillisellä sopimuksella/suostumuksella.....	733
	Sopimus keskimääräisestä työajasta (järjestäytynyt yritys).....	739
	Sopimus keskimääräisestä työajasta (järjestäytymätön yritys).....	740
	Liukuvaa työaikaa koskeva sopimusehto.....	741
	Sopimus joustotyöajasta.....	742
	Sopimus työaikapankista.....	744
11.3.4	Vuosilomaa koskevat keskeiset työsuhteen ehdot, joista vuosilomalain mukaan voidaan/ei voida sopia.....	746
11.4	Työkuntasopimus.....	747
	Työkuntasopimus.....	748
11.5	Johtajasopimukset.....	749
	Toimitusjohtajasopimus.....	750
	Johtajasopimus.....	754
11.6	Työsuhdeasunnon vuokrasopimus.....	757
	Työsuhdeasunnon vuokrasopimus.....	760
	Työsuhdeasunnon vuokrasopimuksen irtisanomisilmoitus.....	762
11.7	Oppisopimus.....	762

11.8	Loma-asiat	763
11.8.1	Loma-aikatoivomus	763
	Loma-aikatoivomus	763
11.8.2	Sopimus säästövapaasta	764
	Säästövapaasopimus	764
11.8.3	Vuosilomapalkkalaskelma	764
	Vuosilomapalkkalaskelma	765
11.8.4	Lomakorvauslaskelma	765
	Vuosilomakorvauslaskelma	765
11.8.5	Työnantajan selvitys lomajärjestelyistä	766
11.9	Työaika-asiat	766
11.9.1	Työaikasäännökset ja -määräykset	766
11.9.2	Työaika-asiakirjat	767
	Työajanseurantalomake	770
	Työvuoroluettelo	771
	Poikkeuslupahakemus, työvuoroluettelo	772
	Työajan tasoittamissuunnitelma	774
	Ilmoitus työaikajärjestelyistä	775
	Hätätyöilmoitus	776
	Päivittäisen lepoajan lyhennys	777
	Yötyölupahakemus	778
11.10	Lomautus	779
	Lomautustilanteet	781
	Lomautustilanteet	781
	Ennakkoselvitys lomautuksesta	783
	Lomautusilmoitus	784
	Sopimus lomauttamisesta taloudellisin ja tuotannollisin perustein	785
	Sopimus työnteon ja palkanmaksun keskeyttämisestä työntekijän pyynnöstä	785
	Sopimus työnteon ja palkanmaksun keskeyttäminen työnantajan aloitteesta	786
11.11	Erimielisyysmuistio	786
	Erimielisyysmuistio	787
11.12	Yhteistoimintamenettely	789
	Työyhteisön kehittämissuunnitelman rakenne ja sisältö	790
	Työvoiman vähentämistä koskevan muutosneuvottelun pöytäkirja	792
	YT-neuvotteluesitys, työvoiman vähentämistä koskeva muutosneuvottelu	794
11.13	Perhevapaat	795
	Raskaus- ja vanhempainvapaan pitämistä koskeva lomake	796
	Osittaisen hoitovapaan pitämistä koskeva lomake	797
11.14	Palkkalaskelma	798
	Palkkalaskelma	798
11.15	Avoimet työpaikat ja työvoima- ja elinkeinoviranomaisen palvelut	799
11.16	Yrityskohtainen sopiminen	799
11.16.1	Keskimääräinen työaika	800
11.16.2	Yrityskohtainen työehtosopimus	800
	Yrityskohtainen työehtosopimus	801
11.16.3	Yrityskohtainen työsuhteohjesääntö	811
	Työsuhteohjesääntö	812

11.17	Työsuhteen päättymisen	822
11.17.1	Työsuhteen päättymistä koskeva säännöstö.....	822
11.17.2	Muoto.....	823
11.17.3	Muistilista	824
11.17.4	Vanhentuminen.....	826
11.17.5	Asiakirjamallit ja ohjeet	826
	Varoitus	827
	Kutsu kuulemiseen	829
	Kuulemistilaisuuden pöytäkirja.....	830
	Työsopimuksen irtisanominen työntekijästä johtuvasta syystä	832
	Työsopimuksen irtisanominen taloudellisista ja tuotannollisista syistä	834
	Työsopimuksen päättäminen.....	837
	Koeaikapurku	839
	Työsopimuksen purkautuminen.....	841
	Työsopimuksen irtisanominen työsuhteen ehtojen muuttamiseksi	843
	Työsuhdeasunnon irtisanomisilmoitus	844
	Ilmoitus asuntoedun päättymisestä	845
	Työsuhteen päättämissopimus	846
	Työtodistus.....	849
	Väliaikainen työtodistus.....	850
11.17.6	Lait & Internet	850
11.18	Eläkevakuutusilmoitukset.....	851
11.18.1	Työnantajan ilmoitukset tulorekisteriin	851
11.18.2	Eläkevakuutukset	851
11.18.3	Lait & Internet	852
11.19	Työsuojeluviranomaiselle tehtävät ilmoitukset	852
11.20	Vakuutus työtapaturman ja ammattitaidin varalta	853
11.20.1	Tapaturmavakuutus	853
	Tapaturmavakuutuslomake	856
	Ammattitaitulomake	858
11.21	Päiväraha-asiat.....	859
11.22	Työterveyshuolto.....	861
11.22.1	Työterveyshuollon sisältö ja työnantajan velvoitteet.....	861
11.23	Palkkaturva	865
11.23.1	Palkkaturvan hakeminen.....	865
11.23.2	Palkkaturvan hakemisen määräaika	867
11.23.3	Lait & Internet	868
11.24	Henkilöstövuokraus	869
11.24.1	Henkilöstövuokraus – vuokratyövoima	869
11.24.2	Muistilista	869
11.25	Työturvallisuus.....	870
	Työsuojelun toimintaohjelma	871
11.26	Työsuhdekeksinnöt	872
11.26.1	Työsuhdekeksinnön käsite.....	872
11.26.2	Lait & Internet	873
	Työsuhdekeksintö	873
11.27	Tasa-arvo	874
11.28	Syrjintä.....	874

11.29	Henkilötietojen suoja	875
11.29.1	EU:n tietosuoja-asetuksen ja tietosuojalain periaatteet ja käsitteet sekä käsittely	875
	Tietosuojaseloste	883
11.29.2	Laki yksityisyyden suojasta työelämässä	884
11.29.4	Lait & Internet	889
12	Verotus	891
12.1	Yleistä verotukseen liittyvistä asiakirjoista	891
12.1.1	Asiakirjatyytit	891
12.1.2	Asiakirjan perusta	891
12.1.3	Asiakirjojen perustiedot	892
12.1.4	Lomake – sähköinen asiointi verkossa	892
12.1.5	Vapaamuotoinen asiakirja	892
12.1.6	Määräajat	892
12.1.7	Internet	892
12.2	Viranomaiset ja niiden tehtävät	893
12.2.1	Veroviranomaiset	893
12.2.2	Muutoksenhakuasteet	893
12.2.3	Verotuksen oikeusasteet	894
12.3	Muutoksenhaku säännönmukaiseen verotukseen	895
12.3.1	Muutoksenhakutiet	895
	Oikaisuvaatimus	898
	Verovalitus (HaO)	899
	Valituslupahakemus ja verovalitus (KHO)	900
12.3.2	Verotarkastus ja verovelvollisen valitus tai vastine	902
	Vastine verotarkastuskertomukseen	903
12.4	Ennakkotietomenettely ja oikaisumenettely	904
12.4.1	Ennakkoratkaisun hakeminen keskusverolautakunnalta	904
12.4.2	Ennakkoratkaisu- ja poikkeuslupahakemuksen tekeminen verohallinnolle	905
12.4.3	Ennakkoratkaisu ennakkoperintää ja työnantajan sosiaaliturvamaksua koskevassa asiassa	906
12.4.4	Verohallinnon ohjaus ja ennakkoratkaisu arvonlisäverotusta koskevassa asiassa	907
	Ennakkoratkaisuhakemus ennakkoperintää ja tuloverotusta koskevassa asiassa	908
	Saatelomake ennakkoratkaisupyyntöön	909
	Saatelomake poikkeuslupahakemukseen	911
12.4.5	Lait & Internet	913
13	Yritystoiminnan lopettaminen	915
13.1	Yleistä	915
13.1.1	Sopimus henkilöyhtiön purkamisesta	916
	Avoimen yhtiön purkamissopimus	918
	Avoimen yhtiön yhtiöosuuden irtisanominen	919
13.1.2	Henkilöyhtiön selvitysmenettely	920
	Hakemus selvitysmiehen määräämiseksi – avoimen yhtiön selvitysmenettely	924

13.2	Osakeyhtiön selvitystila.....	927
	Osakeyhtiön yhtiökokouksen päätös selvitystilaan asettamisesta.....	932
13.2.1	Hakemus rekisteriviranomaiselle tai kanne tuomioistuimelle	933
	Hakemus Patentti- ja rekisterihallitukselle osakeyhtiön asettamiseksi selvitystilaan.....	935
13.2.2	Selvitystilan ja selvitysmiehen rekisteröiminen, julkinen haaste velkojille ja saatavan ilmoittaminen.....	937
	Saatavan ilmoittaminen Patentti- ja rekisterihallitukselle.....	938
13.2.3	Selvitystilaan liittyvät muut ilmoitukset.....	940
	Selvitysmiehen kokous	941
	Selvitysmiehen kertomus ja lopputilitys.....	942
	Lopputilityksen tarkistaminen	943
13.2.4	Lait & Internet	944
13.3	Yrityssaneeraus	944
13.3.1	Velallisen hakemus	947
	Velallisen hakemus yrityssaneerausmenettelyn aloittamiseksi.....	949
	Velkojaluettelo	953
	Yritysselvitys.....	954
13.3.2	Velkojan hakemus	956
	Velkojan hakemus yrityssaneerausmenettelyn aloittamiseksi	957
13.3.3	Lait & Internet	960
13.4	Konkurssi	960
13.4.1	Konkurssihakemus.....	965
	Velkojan konkurssihakemus	966
	Velallisen konkurssihakemus.....	968
13.4.2	Konkurssivalvonta.....	970
	Valvontakirjelmä pesähoitajalle.....	972
13.4.3	Konkurssiasiamiehen toimisto ja suositukset	974
13.4.4	Lait & Internet	974

14	Rikos ja yhtiö.....	975
14.1	Yleistä.....	975
14.2	Rikosilmoituksen laatiminen.....	975
14.3	Esitutkinta	976
14.4	Pakkokeinot.....	977
	Rikosilmoitus ja pakkokeinopyyntö.....	978
14.5	Asianomistajan syyteoikeus ja vahingonkorvausvaatimus	983
14.6	Syyteharkinta.....	983
14.7	Rikosasian oikeudenkäynti	983
14.8	Vanhentuminen	983
14.9	Lait & Internet	984

Asiasanahakemisto	985
--------------------------------	------------